

๗ ตรีกับสุขภาพ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
<http://www.women-family.go.th>

สตรีกับสุขภาพ

“สุขภาพผู้หญิง” มีความหมายมากกว่า “สุขภาพแม่และเด็ก” และมีความหมายมากกว่า “การได้รับบริการสุขภาพ” เพราะการมีสุขภาพดีอย่างแท้จริง ย่อมหมายถึงโอกาสในการตัดสินใจเรื่องที่สำคัญต่อการมีสุขภาพที่ดี และโอกาสที่เท่าเทียมในการได้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ของชุมชนและสังคมด้วย

ดังนั้นสุขภาพของผู้หญิง หมายถึง สุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นสุขภาพเกี่ยวกับระบบมดลูก การท้อง การคลอด การติดเชื้อระบบสืบพันธุ์ การติดเชื้อเอชไอวี และอื่นๆ เป็นลักษณะสุขภาพที่แตกต่างจากผู้ชาย และเป็นของผู้หญิงทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะสังคมเศรษฐกิจแบบใด ประกอบอาชีพอะไร มีพื้นการศึกษาอย่างไร ทำให้ผู้หญิงจำเป็นต้องให้ความสนใจดูแลสุขภาพของตนเอง

ปัจจุบันประชากรไทยมีอายุสูงขึ้นอันเป็นผลมาจากการรู้จักดูแลรักษาสุขภาพและความก้าวหน้าทางด้านทางการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งผู้หญิงมีชีวิดยืนยาวกว่าผู้ชาย โดยจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2548 - 2553 พบว่าอายุขัยเฉลี่ยของผู้หญิง 73.0 ปี และผู้ชาย 68.8 ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ : 2548)

ผู้หญิงสูงอายุจะมีปัญหาสุขภาพแตกต่างจากผู้ชาย อันเนื่องมาจากการหมดประจำเดือน ทำให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องนำมาพิจารณากำหนดนโยบาย และมาตรการที่ช่วยให้ผู้สูงอายุทั้งผู้หญิงและผู้ชายมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตลอดช่วงอายุขัยของตนเอง

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้หญิงจะมีอายุยืนยาวกว่าผู้ชาย แต่ผู้หญิงยังคงต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพหลายอย่าง ที่ผู้ชายไม่เจอ เช่น มะเร็งปากมดลูก การติดเชื้อระบบสืบพันธุ์ เป็นต้น

การตั้งครรภ์

●●● การที่ผู้หญิงได้รับการดูแลขณะที่ตั้งครรภ์ทำให้ลดอัตราเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ และลดอัตราการเสียชีวิตขณะตั้งครรภ์ ทำให้การตั้งครรภ์และการคลอดบุตรเป็นไปอย่างปลอดภัย และทารกที่เกิดมามีโอกาสสูงที่จะมีสุขภาพดีด้วย

●●● อัตราการตายของมารดามีแนวโน้มลดลง แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องมีการปรับปรุงคุณภาพบริการ และเพิ่มทักษะบุคลากรสาธารณสุขในการตรวจ วิเคราะห์ ความเสี่ยงหรือปัญหาแทรกซ้อนของสตรีมีครรภ์ เพื่อให้การป้องกันได้ทัน

ภาวะเสี่ยงของผู้หญิง

●●● อายุเฉลี่ยที่ผู้หญิงเริ่มสูบบุหรี่ อยู่ในช่วงอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 58.6 โดยมีอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ คือ 21.7 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข : 2548) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ลด ละ เลิก สูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้สูบบุหรี่ได้ตระหนักถึงอันตรายต่อสุขภาพที่เกิดจากการสูบบุหรี่ในระยะยาวต่อไป

●●● อายุเฉลี่ยที่ผู้หญิงเริ่มดื่มสุรามีในช่วงอายุ 20 - 24 ปี ร้อยละ 29.3 โดยมีอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มสุรา คือ 25.4 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข : 2548) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ลด ละ เลิก ดื่มสุรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ดื่มสุราได้ตระหนักถึงอันตรายต่อสุขภาพที่เกิดจากการดื่มสุราในระยะยาวต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

การพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน จำเป็นต้องดำเนินงานด้านสาธารณสุขและสุขภาพด้วย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมคุณภาพ สังคมคุณธรรม และสังคมที่สมดุล

●●● สร้างระบบบริการและคุ้มครองสุขภาพเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า พร้อมทั้งสร้างหลักประกันและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

●●● ส่งเสริมการผลิต พัฒนาและกระจายกำลังคนและสถานบริการด้านสุขภาพ ให้มีจำนวนและคุณภาพเพียงพอ กับความต้องการของประเทศ

●●● ให้บริการอนามัยเจริญพันธุ์แบบผสมผสานทุกด้าน โดยเป็นการให้บริการเบ็ดเสร็จในครั้งเดียวแก่หญิงและชายทุกคนในทุกช่วงวัย รวมทั้งการให้คำปรึกษาที่มีความละเอียดอ่อนต่อมิติหญิงชาย

●●● ให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศ สิทธิทางเพศและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ ครอบคลุมทั้งเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การดูแลสุขภาพ การจัดจิตใจในการรักษา การไต่ถามแก่ผู้หญิงอย่างต่อเนื่องจริงจัง

●●● กำหนดให้สุขภาพผู้หญิงเป็นสิทธิประโยชน์ที่ผู้หญิงมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากระบบการประกันสุขภาพ

●●● จัดให้มีบ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้หญิงที่ประสบปัญหาต่างๆ อย่างน้อยในทุกจังหวัด

การติดเชื้อ HIV/เอดส์

●●● ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ป่วยจากโรคเอดส์ทั้งสิ้น 277,597 ราย เป็นชาย 197,412 ราย และหญิง 80,185 ราย แม้ว่าจำนวนผู้ป่วยเพศหญิงจะน้อยกว่าเพศชาย แต่เนื่องจากปัจจัยเสี่ยงสูงสุดของการติดเชื้อเอดส์ คือ การมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม (ร้อยละ 84) ทำให้สตรีมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเพิ่มขึ้นอันนำไปสู่การแพร่เชื้อจากมารดาสู่ลูกเพิ่มขึ้นด้วย โดยในปัจจุบันการติดเชื้อจากมารดาถือเป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับสอง (ร้อยละ 4.1) ของปัจจัยเสี่ยงทั้งหมด (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข : 2548)

●●● การที่สตรีมีครรภ์ต้องเสียชีวิตจากโรคเอดส์ ทำให้มีผลกระทบไปถึงเด็กต้องเป็นเด็กกำพร้า การดูแลผู้ป่วยเอดส์ต้องใช้เงินและเวลามาก แม้ว่าจะต้องเสียเงินและเวลาที่ไม่ทำให้ผู้ป่วยมีชีวิตรอดต่อไปได้ เพราะฉะนั้นการป้องกันโรคเอดส์จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรคและการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าได้ การให้ความรู้และข้อมูลแก่ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย พร้อมทั้งการรณรงค์ให้สังคมตระหนักรับรู้ถึงการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสิทธิของผู้หญิงด้วย

●●● การติดเชื้อเอชไอวี ในสตรีวัยเจริญพันธุ์ นอกเหนือจากการติดต่อโดยการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันในกรณีผู้เสพยาเสพติดแล้ว ส่วนใหญ่ของการติดเชื้อมีสาเหตุจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย คือ การไม่ป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย ควรมีการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย รวมทั้งสิทธิทางเพศที่ผู้หญิงมีสิทธิจะปกป้องตนเอง หรือปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ต้องการหรือไม่ปลอดภัย

การทำแท้ง

การที่ผู้หญิงตัดสินใจทำแท้งเกิดจากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม การวางแผนครอบครัวหรือวัณระยะการมีบุตรไม่เหมาะสม เรียนยังไม่จบ ปัญหาครอบครัวและการตั้งครรภ์ เนื่องจากการคุมกำเนิดล้มเหลว ซึ่งการทำแท้งนิยมทำแท้งนอกโรงพยาบาลและเป็นวิธีที่เสี่ยงต่ออันตราย การติดเชื้อ และการเสียชีวิต

การวางเฝือกครอบครัว

แม้ว่าวิธีการคุมกำเนิดโดยใช้ถุงยางอนามัยจะเป็นวิธีการที่สะดวกและปลอดภัยทั้งผู้หญิงและผู้ชายมากกว่าวิธีการอื่น แต่ผู้ชายส่วนใหญ่ก็ยังไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย ดังจะเห็นว่าอัตราการใช้วิธีคุมกำเนิดแบบนี้ยังมีอัตราที่ต่ำอยู่ (ร้อยละ 1.7) เมื่อเทียบกับ ยาเม็ด (ร้อยละ 26.8) ยาฉีด (ร้อยละ 22.0) และหมันหญิง (ร้อยละ 22.6) (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข : 2543) ซึ่งวิธีการเหล่านี้อาจมีผลข้างเคียงต่อผู้หญิงได้ ทำให้ผู้หญิงยังคงเป็นผู้แบกรับภาระทางด้านสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์อยู่ แสดงถึงความไม่เสมอภาคในความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างหญิงชายในเรื่องสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ ซึ่งควรเป็นความรับผิดชอบร่วมกันบนพื้นฐานของการให้เกียรติซึ่งกันและกัน